

Tilkøbsydelse kunne både være den samme type af ydelse som grundydelsen eller helt andre typer af ydelser. I det første tilfælde ville brugeren købe sig til mere offentlig service. I det andet tilfælde ville brugeren få mulighed for at forbruge ydelser, der ikke knytter sig naturligt til grundydelsen.

Tilkøbsydelse kan i princippet tilføre brugeren en velfærdsgevinst, men skaber også risiko for, at der opstår konkurrenceforvridning i forholdet mellem den offentlige og private sektor. Dertil kommer, at en eventuel knaphed på kvalificeret arbejdskraft indebærer en risiko for at fortrænge mulighederne for at producere kerneydelsen.

Den potentielle velfærdsgevinst for brugeren opstår, fordi det bliver muligt at forbruge både grundydelsen og tilkøbsydelsen i sammenhæng. I eksemplet med den praktiske hjemmehjælp vil brugeren således ikke have behov for at henvende sig til en ny leverandør for at modtage mere praktisk bistand i hjemmet, men kan anvende en og samme leverandør.

Faren for konkurrenceforvridning opstår, hvis offentlige producenter både leverer grundydelsen og tilkøbsydelsen. I sådanne tilfælde kan det i praksis være vanskeligt at opretholde vandtætte skotter mellem den skattefinansierede grundydelse og den brugerfinansierede tilkøbsydelse. Der er dermed risiko for, at offentligt organiserede tilkøbsydelse tilbydes brugerne billigere end tilsvarende private ydelser, fordi en del af ydelsen reelt er skattefinansieret. Et udbud af offentligt organiserede tilkøbsydelse kan herudover fortrænge eksisterende private tilbud eller hindre fremkomsten af nye.

7. Principper for brugerbetaling

Den nuværende finansieringsmodel indebærer, at velfærdsservice til borgerne overvejende finansieres via skatterne, og at brugerfinansiering anvendes som et supplement til skattefinansieringen i visse tilfælde. Derudover er der en lang tradition for, at virksomheder bidrager med en brugerfinansiering for offentligt organiserede ydelser som f.eks. kontrolforanstaltninger og kvalitetsordninger, der er til gavn for erhvervene.

De seneste 30 års udvikling har indebåret, at den andel af det samlede forbrug, som finansieres gennem skatter og afgifter, er øget. Væksten i andelen af offentligt forbrug fandt primært sted i 1970'erne. I de seneste 10 år har fordelingen af offentligt og privat forbrug været næsten kon-

stant. Godt 1/3 af det samlede forbrug er således finansieret af skatter og afgifter i dag.

Den nuværende finansieringsmodel er ikke udformet med udgangspunkt i et enkelt eller nogle få principper. Hensynet til et bredt udbud af gratisydelse og hensynet til en ligelig indkomstfordeling har imidlertid vejet tungt ved den hidtidige udformning af finansieringen. Resultatet har været, at der er opnået et højt niveau af omfordeling. Det betyder, at fordelingen af indkomster og forbrug er blandt de mest lige i verden.

Det er regeringens opfattelse, at de resultater, som er opnået ved den nuværende sammensætning af finansieringen af det samlede forbrug, skal fastholdes. Et fortsat stort udbud af skattefinansierede velfærdsydelse, som befolkningen har lige adgang til, og en ligelig indkomstfordeling er centrale målsætninger i regeringens økonomiske politik.

Der er imidlertid løbende sket justeringer af den hidtidige finansieringsmodel, og der vil også være behov for sådanne justeringer fremover i takt med, at der opstår større eller nye behov.

Ændringer i finansieringen skal ske under hensyntagen til de værdier, som præger den nuværende finansieringsmodel. Regeringen har derfor ingen planer om at gennemføre skattelettelser, som finansieres ved øget brugerbetaling. En sådan omlægning ville forrykke det nuværende forhold mellem offentligt og privat forbrug med den effekt, at indkomstforskellene i befolkningen øges.

Behovet for at overveje finansieringen af den offentlige sektor i de kommende år vil især kunne opstå som følge af en stigende efterspørgsel efter velfærdsservice. Det er velkendt, at den demografiske udvikling vil medføre, at de offentlige udgifter ved det nuværende udbud af velfærdsservice vil blive øget. Hertil kommer, at der formodentligt vil blive efterspurgt nye velfærdsydelse.

Hvis efterspørgslen efter velfærdsservice vokser hastigere end væksten i produktionen, vil det ikke være muligt både at øge udbuddet af offentlige velfærdsydelse i takt med væksten i efterspørgslen, og at opretholde det nuværende omfang af skattefinansiering. Konsekvensen af en sådan udvikling vil derfor enten være skatetestigninger eller brugerfinansiering af nye tilbud.

Der kan dermed opstå et dilemma. På den ene side vil der være et hensyn til at holde skat-